

ZDRAVOTNÍ ÚSTAV se sídlem v Ostravě

NÁRODNÍ REFERENČNÍ LABORATOŘ PRO KOMUNÁLNÍ HLUK

Jana a Jos. Kovářů 1412, 562 06 Ústí nad Orlicí

Hluková legislativa - přehled přístupů rozhodujících zemí EU

Členské státy EU mají velmi různý přístup k řešení problematiky hluku v komunálním prostředí. Některé země bývalého východního bloku mají stanoveny striktní, zákonem vázané limity, ostatní pouze cílové hodnoty nebo doporučené hodnoty. Některé stanovují limity, které spouštějí protihluková opatření pro existující zdroje, zatímco jiné se soustřeďují na prevenci expozice hluku například nastavením nejvyšších přípustných hladin pro nové dopravní infrastruktury nebo pro nové budovy. Některé členské státy stanovují limity nebo cíle pro průmyslové a dopravní hluky, zatímco jiné se soustřeďují pouze na část z těchto zdrojů. Navíc, **přijaté nebo zamýšlené limitní hodnoty se liší od jednoho státu k druhému, a to i pro tutéž situaci a nemusí nezbytně odpovídat hodnotám doporučeným WHO [2].**

Závěry ze studia evropské legislativy [1]

A. Legislativy jednotlivých členských zemí EU týkající se ochrany proti hluku v životním prostředí jsou ovlivněny hlavně následujícími faktory:

- pravidla týkající se řízení protihlukové ochrany, národní limity hluku a nástroje jejich prosazení;
- kultura, historie a podnebí;
- právní systém;
- zákony a předpisy týkající se projektování a výstavby;
- zákony a ustanovení ochrany životního prostředí;
- vliv postoje veřejnosti a skupin, které deklarují veřejný zájem;
- předpisy pro výrobky z hlediska jejich emise hluku;
- dostupné technologie ochrany proti hluku;
- dostupné finanční zdroje;
- stav rozvoje infrastruktury.

Výše uvedené faktory vysvětlují mnohé rozdíly, které byly v přístupech k boji proti hluku v různých zemích zjištěny.

Vzájemné porovnávání legislativy různých zemí komplikují hlavně následující skutečnosti:

- rozdíly v deskriptorech;
- rozdíly v metodách hodnocení pomocí měření nebo výpočtů;
- různé metody predikčních výpočtů;
- rozdíly v trvání vyhodnocování nebo v integrační době ekvivalentních hladin při měření hluku;
- povaha legislativních dokumentů (zákon, úřední nařízení, předpisy, směrnice);
- kontrola emisí ze zdrojů hluku nebo imisí v místech příjmu hluku;
- závaznost limitů hluku: povinné limity nebo směrné cílové hodnoty;
- požadavky na existující nebo nově vznikající situace, případně obojí;
- rozdíly v metodikách měření hluku;
- rozdíly ve stanovených místech měření:
- požadavky na venkovní nebo vnitřní prostory, případně obojí;
- definice volného pole (různá řešení odrazů od budov nebo jiných konstrukcí);
- výška měření hluku nad zemí a vzhledem k sousedním konstrukcím.

B. Systémy ochrany před hlukem v evropských zemích jsou decentralizované a lišící se podle zdroje hluku a prostředí. V několika zemích existuje „zákon o hluku“, stanovící základní pravidla a kompetence. Legislativa i systém jejího uplatňování se v různých zemích výrazně liší a lze nalézt jen několik základních rysů:

- protihluková ochrana je zařazena do systému ochrany životního prostředí, jehož orgány se ale většinou zabývají pouze nejvýznamnějšími zdroji hluku (hlavní silnice, železnice, velké průmyslové závody, letiště);
- nejvíce výkonných kompetencí a odpovědnosti včetně vyřizování stížností patří regionům a hlavně **obcím**;
- přísněji se dohlíží na hluk z výrobních aktivit než na hluk z dopravní infrastruktury, obzvláště ve městech;
- velký význam se přisuzuje dohledu nad emisemi hluku dopravních prostředků a dalších strojních zařízení ve smyslu evropských směrnic;
- limity hluku z dopravy ve venkovním prostoru buď nejsou stanoveny (Velká Británie, Belgie) nebo jsou obsahem právně nezávazných, ale obecně dodržovaných směrnic, hlavně v procesech EIA;
- výpočtové hlukové studie a návrhy protihlukových opatření jsou pravidelnou součástí významných projektů nové nebo rekonstruované infrastruktury, přičemž větší pozornost je věnována novým situacím než situacím existujícím;
- pro protihlukovou ochranu obydlí se nejvíce používá zvýšená zvuková izolace fasád, ve venkovním prostoru se na dodržení limitů většinou dbá jen tam, kde je venkovní prostor určen k pobytu osob a jejich rekreaci;

- je patrný koncepční posun od měření hluku k výpočtům hluku, i nová norma ISO 1996-2 uvádí, že pro určení dlouhodobých průměrů imise hluku jsou výpočty často spolehlivější, než krátkodobá měření, role měření je v evropských zemích méně významná i v případě vyřizování stížností;
- hodnocení společného působení zdrojů hluku více provozovatelů dosud buď není zavedeno, nebo probíhá podle různých zásad, například podle velikosti příspěvku se provozovatel finančně podílí na protihlukových úpravách;
- častými deskriptory jsou L_{dvn} a L_n , původně zavedené pro účely strategických hlukových map a akčních plánů.

Celkově výsledky rešerše ukázaly, že je velmi obtížné porovnávat legislativu různých zemí a že imisní limity nelze jednoduše porovnávat žádným smysluplným způsobem. Nelze ani vybrat legislativu některé země, kterou by bylo možno bez výhrad doporučit jako koncepční vzor pro budoucí českou legislativu. Nebyla nalezena ani obdoba našeho nařízení vlády, komplexně řešícího hluk všech zdrojů a ve všech prostředích.

- C. V legislativě žádné ze zemí nebyly shledány explicitní vazby na zdraví. Limity hluku, obzvláště ve venkovním prostoru, jsou chápány spíše jako jedna z důležitých dimenzí kvality životního prostředí, překročení limitu v mimopracovním prostředí se nechápe jako ohrožení lidského zdraví.
- D. Z legislativy a jiných dostupných pramenů lze jen velmi obtížně vyčíst společenské vnímání závažnosti hlukové problematiky a ochrany před hlukem. Obecně lze říci, že situace se kvalitativně změnila uplatněním evropské direktivy END, která je zaměřena na postupné snižování hluku v kritických situacích. Systémy hodnocení a řízení hluku se do té doby těmito existujícími situacemi s vysokými imisemi hluku zabývaly nedostatečně nebo vůbec. Nové hlavní silnice, železnice a letiště jsou projektovány tak, aby vyhověly požadavkům END bez dodatečných protihlukových opatření.

Protihluková ochrana je polem působnosti řady vládních i nevládních agentur a jiných organizací, které většinou na internetových prezentacích poskytují občanům podrobné informace týkající se legislativy a možností stížností na hluk.

- E. Princip sdílené odpovědnosti klade důraz na obecní úroveň, která má nejrozsáhlejší pravomoci. Limity hluku s výjimkou hluku z průmyslu nejsou závazné, tj. je na obci, jak přísně a v jakých souvislostech je aplikuje a jak si svá rozhodnutí obhájí před voliči, v jejichž bezprostřední blízkosti působí. Infrastruktura je obecně chápána jako součást veřejného zájmu, tj. s uplatněním limitů hluku ve venkovním prostoru ve městech se nakládá přiměřeně situaci a v souladu s územním plánem, kdežto postupy proti zdrojům hluku z průmyslu bývají nekompromisní se sankcemi. V několika zemích je třeba ke stavebnímu povolení doložit průkaz, že hluk ve vnitřním prostředí nepřekročí limity.

Zajímavý je například francouzský systém. Normou jsou definovány šířky pásem kolem hlavních silnic, kterým jsou na základě výpočtů nebo i měření připsány určité hodnoty imise hluku. Stavby v uvedených pásmech musí splňovat stanovené požadavky na zvukovou izolaci podle imise hluku, tedy už v rámci stavebního řízení stavebník akceptuje skutečnost, že staví v hlučném prostředí a stavbu tomu přizpůsobuje.

- F. **Limity hluku z dopravy, obzvláště ve venkovním prostředí, jsou ve všech nám známých případech postaveny jako doporučené směrné hodnoty, které jsou ovšem v projektech nových situací chápány jako závazné a automaticky dodržovány. Žádný evropský právní systém neumožňuje soudní vymáhání splnění limitu hluku ve**

venkovním prostoru, protože by to přivedlo města do často neřešitelných situací. Náhradou za tuto možnost jsou seriózně pojímané akční plány snižování hluku ve smyslu END, které jsou pod kontrolou veřejnosti.

Reference

- [1] Rešerše a hodnocení legislativy týkající se protihlukové ochrany ve vybraných zemích Evropské unie, Závěrečná zpráva, Akustika Praha s.r.o., 2009
- [2] Research for Quieter Europe in 2020, An Updated Startegy Paper of the CALM II Network – Sep. 2007